

**Stanowisko
Zgromadzenia Ogólnego
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 9 grudnia 2022 r. (LIV sesja)**

w sprawie: procedowanych zmian w systemie gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi

W związku z trwającym obecnie procesem opiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz ustawy o odpadach (z dnia 28 września 2022 r.), do którego swoje uwagi wniósł Zarząd Śląskiego Związku Gmin i Powiatów w stanowisku z dn. 16 listopada 2022 r., Zgromadzenie Ogólne Śląskiego Związku Gmin i Powiatów apeluje o jak najszybsze wdrożenie systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta (dalej: ROP). Ponadto, Zgromadzenie zwraca uwagę na sygnalizowaną już wielokrotnie w stanowiskach przygotowywanych przez nasz Związek potrzebę wprowadzania przemysłanych, systemowych i spójnych rozwiązań w gospodarce odpadami, a co za tym idzie – konieczność pilnego uzgodnienia wprowadzanego obecnie systemu kaucyjnego z systemem ROP.

W stanowiskach Zarządu i Zgromadzenia Ogólnego Śląski Związek Gmin i Powiatów od lat postulował wdrożenie zmian w systemie gospodarki odpadami, przenoszących większą odpowiedzialność za zagospodarowanie odpadów na producentów opakowań oraz zmierzających do wprowadzenia systemu kaucjonowania niektórych opakowań. W związku z powyższym, sam fakt wprowadzenia systemu kaucyjnego, który ma być wdrożony poprzez przepisy zawarte w projekcie ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz ustawy o odpadach z dn. 28 września 2022 r., jako Zgromadzenie Ogólne Związku opiniujemy pozytywnie i postrzegamy jako niezbędny krok w kierunku zebrania lepszego jakościowo odpadu, gotowego do przetworzenia. Podkreślamy jednak, iż wprowadzenie systemu kaucyjnego w zaproponowanej formule najprawdopodobniej spowoduje spadek rentowności gminnych systemów zbiorów odpadów, spowodowany usunięciem z „żółtego worka” butelek PET i puszek aluminiowych i będzie skutkowało utrudnieniem w osiągnięciu przez gminy wymaganych prawem poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów powstałych z zebranych odpadów komunalnych. Ponadto zwracamy uwagę, iż możliwość działania wielu operatorów systemu kaucyjnego może prowadzić do sytuacji, w której preferowane będą zagraniczne sieci handlowe, czego konsekwencją może być wyprowadzenie cennych surowców wtórnych poza granice kraju. Tym samym istnieje ryzyko, że takie punkty handlowe nie wykażą gminie zebranych na jej terenie opakowań (z uwagi na niedobór surowców na rynku oraz brak uregulowań prawnych, które by to uniemożliwiały).

Należy jednocześnie podkreślić, iż warunkiem koniecznym spełnienia celów systemu kaucyjnego jest skuteczne i szybkie wprowadzenie rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP) w związku z wejściem w życie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/851 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/852 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniającej dyrektywę 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych. Jedną z ważniejszych zmian dla samorządów zaprezentowanych w projekcie z dnia 2 sierpnia 2021 r. ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw jest wprowadzenie nowego podatku w postaci opłaty opakowaniowej, która będzie nakładana na wszystkie rodzaje opakowań przeznaczonych dla gospodarstw domowych. Tymczasem wydaje się, że właśnie rozszerzona odpowiedzialność producenta jest najskuteczniejszą drogą do obniżenia

kosztów gminnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi i zatrzymania wzrostu stawek opłat ponoszonych przez mieszkańców.

W uzasadnieniu do projektu z dnia 2 sierpnia 2021 r. ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw widnieje zapis, że „zmiany wprowadzone w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach dotyczą środków otrzymanych od NFOŚiGW pochodzących z opłaty opakowaniowej. Zgodnie ze zmianami w art. 6k oraz 9tb gminy będą musiały uwzględnić te środki przy określaniu stawek za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz przy sporządzaniu analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi”.

W obowiązującym stanie prawnym (art. 6k ust. 2b u.c.p.g.) Rada Gminy, ustalając stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, może uwzględnić stopień, w jakim dochody ze środków własnych pozyskanych ze sprzedaży surowców wtórnych i produktów przygotowanych do ponownego użycia pokrywają koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Wydaje się, że zgodnie z założeniami ustawodawcy, obowiązek uwzględnienia opłaty opakowaniowej, należnej z mocy ustawy gminie, przy określeniu wysokości stawek za odpady komunalne ma zrekompensować uszczuplenie gminnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi o rodzaje opakowań objętych systemem kaucyjnym, które *de facto* nie będą mogły być pozyskane ze sprzedaży tych surowców. Niemniej jednak nie zmienia to faktu, iż zaproponowany system kaucyjny stwarza bezpośrednie ryzyko niezrealizowania podstawowego celu dla gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, jakim jest uzyskanie wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu określonego w art. 3b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz konsekwencji braku ich realizacji, tj. kary pieniężnej zgodnie z art. 9z ust. 2a u.c.p.g. Należy w tym miejscu podkreślić, że środki z opłat opakowaniowych zgromadzone na rachunku NFOŚiGW będą rozdysponowane na rzecz gmin, w zależności m.in. od wyników danej gminy w zakresie poziomów recyklingu odpadów i liczby mieszkańców.

Dodatkowo należy mieć na uwadze, że funkcjonujące w gminach instalacje komunalne do przetwarzania odpadów komunalnych, o założonej przepustowości, będą borykać się również z brakiem surowca, gdyż system gminny nie będzie w stanie zabezpieczyć odpowiedniej ilości tych odpadów. Dlatego też projekt ustawy dot. ROP powinien uwzględnić możliwość rekompensaty tej sytuacji poprzez zabezpieczenie „strumienia kaucyjnego” powstającego w danej gminie.

Z punktu widzenia jednostek samorządu terytorialnego, rozumiejąc ideę przyświecającą systemowi kaucyjnemu jaką jest efektywna zbiórka odpadów opakowaniowych, wdrożenie systemu kaucyjnego bez rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP) może zaburzać stabilność ekonomiczną systemów gminnych. Niewątpliwie system ROP powinien powstać i być wdrożony jako pierwszy, przed systemem kaucyjnym.

Reasumując powyższe, Zgromadzenie Ogólne Śląskiego Związku Gmin i Powiatów apeluje o zapewnienie spójności wprowadzanych rozwiązań dot. opakowań – w zakresie zarówno systemu kaucyjnego, rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP), jak i sprawozdawczości w zakresie uzyskania wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz skutków tych zmian prawnych na funkcjonowanie gminnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi.

Piotr Kuczera
Przewodniczący
Zgromadzenia Ogólnego